

De algemene commissie voor Wonen en Rijksdienst heeft enkele vragen en opmerkingen over de brief van de Minister voor Wonen en Rijksdienst over de Aanwijzingen inzake rijksinspecties (Kamerstuk 31 490, nr. 190)

De voorzitter van de commissie,
Geurts

De griffier van de commissie,
Van der Leeden

1. Inbreng VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de Aanwijzingen inzake rijksinspecties. Deze leden achten het een goede zaak dat er uniforme regels zijn opgesteld over de rol en de onafhankelijke positionering van rijksinspecties. Graag willen zij u enkele vragen stellen.

De Regeling, houdende de vaststelling van de Aanwijzingen inzake de rijksinspecties, heeft betrekking op de uitoefening van de toezichtstaken door inspecties en niet op de andere taken van de inspecties. Overigens blijkt dat niet uit de algemene titel van de regeling, maar uit «aanwijzing 1». In hoeverre is overwogen om ook voor de andere taken van inspecties regels op te stellen, opdat er ook bij die taken sprake is van enige uniformiteit? Gaarne ontvangen de leden van de VVD-fractie uw reactie.

Een rijksinspectie valt onder een bepaald departement. De desbetreffende Minister van dat departement is dan verantwoordelijk voor die inspectie, zowel wat betreft de organisatie als de wetten waar hij verantwoordelijk voor is. De leden van de VVD-fractie merken hierbij op dat het tevens voorkomt dat een andere Minister verantwoordelijk is voor een bepaald beleidsterrein waarop die inspectie ook toezicht houdt. De leden van de VVD-fractie vragen u nader in te gaan op de verhouding tussen die beide Ministers. Wat als er een verschil van mening ontstaat tussen de Minister van het andere departement, de beleidsinhoudelijke Minister dus, en de Minister die organisatorisch verantwoordelijk is voor de inspectie? Gaarne krijgen de leden van de VVD-fractie een reactie.

Binnen de rijksinspecties is een functionele scheiding tussen toezichtstaken en uitvoerende taken. De leden van de VVD-fractie vragen u nader aan te geven hoe die scheiding is gewaarborgd.

Aanwijzing 11 stelt in het tweede lid dat de Minister het jaarverslag «zo nodig» voorziet van een gecoördineerde reactie van de betrokken Ministers. Kunt u specifieker zijn over wanneer er sprake is van «zo nodig»? Gaarne krijgen de leden van de VVD-fractie een reactie.

Ingevolge aanwijzing 13 kan de inspecteur-generaal de beleidsverantwoordelijke Minister in een aantal gevallen in de gelegenheid stellen om een reactie te formuleren op een rapport voordat het openbaar wordt gemaakt. Als de Minister daar gebruik van maakt, dan wordt de openbaarmaking van het rapport ten hoogste zes weken aangehouden. Waarom is gekozen voor een termijn van ten hoogste zes weken? Zou de maximale termijn ook korter kunnen zijn? Gaarne krijgen de leden van de VVD-fractie een reactie. En als de openbaarmaking wordt aangehouden, in hoeverre is het dan voor burgers en instellingen mogelijk om een beroep te doen op de Wet openbaarheid van bestuur? Behoeft de Wet openbaarheid van bestuur hiervoor overigens aanpassing? In hoeverre kunnen Kamerleden een beroep doen op artikel 68 Grondwet als de openbaarmaking van het rapport wordt aangehouden? Gaarne krijgen de leden van de VVD-fractie een reactie.

Het nog niet openbaar maken van het rapport wordt gezien als een bijzondere aanwijzing van de Minister, zo blijkt uit de toelichting, maar in hoeverre is dit uit de tekst van de aanwijzingen 13 en 14 zelf af te leiden, zo vragen de leden van de VVD-fractie. Kan voorts nader worden ingegaan op wanneer een rapport nog niet openbaar wordt gemaakt? Welke criteria gelden daarbij? Gaarne krijgen de leden van de VVD-fractie een reactie.

Volgens aanwijzing 14 kan de beleidsverantwoordelijke Minister algemene en bijzondere aanwijzingen geven. In hoeverre zal dit de uniformering van de voorliggende Aanwijzingen inzake rijksinspecties mogelijk dwarsbomen? Gaarne ontvangen de leden van de VVD-fractie uw reactie.

In artikel 2 van de Regeling, houdende de vaststelling van de Aanwijzingen inzake de rijksinspecties is bepaald dat u binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van de onderhavige regeling een verslag aan de ministerraad aanbiedt. De leden van de VVD-fractie gaan ervan uit dat dit verslag met een reactie van het kabinet ook naar de Kamer wordt gezonden. Waarom is dit niet ook in artikel 2 opgenomen, zo vragen de leden van de VVD-fractie.

2. Inbreng CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de Aanwijzingen inzake rijksinspecties zoals verwoord in de brief van de regering van 1 oktober jl. (31 490, nr. 190). Zij hebben nog enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie constateren dat niet iedere inspectie zich beperkt tot enkel toezichtstaken. Kan daarom een overzicht verstrekt worden waarbij per inspectie wordt aangegeven welke andere taken dan toezichtstaken door iedere inspectie wordt uitgeoefend? Ook vragen deze leden zich daarbij af of een verdere harmonisering van de andere taken dan de toezichtstaken wenselijk en mogelijk is. Dat zou immers de voorspelbaarheid, efficiency en transparantie van de inspecties vergroten.

De leden van de CDA-fractie vragen zich af waarom verschillende benamingen voor de inspecties worden gebruikt. Naast inspecties worden immers ook termen als agentschap, autoriteit en staatstoezicht gebruikt. Graag vernemen deze leden of het niet logisch zou zijn om de term «autoriteit» uitsluitend voor markttoezichthouders te gebruiken.

De leden van de CDA-fractie vragen of het voeren van een aparte financiële administratie de enige onderscheidende factor is bij agent-schappen en wat de reden is om daarvoor te kiezen.

De leden van de CDA-fractie delen de visie dat rijksinspecties geen zelfstandige bestuursorganen (zbo's) kunnen zijn. Toch zijn er zbo's die toezichthoudende taken hebben. Kan daarvan een overzicht gegeven worden?

De leden van de CDA-fractie vragen zich af wat de bedoeling is van het zinsgedeelte «soms ook werkplan genoemd» in de toelichting op onderdeel d van Aanwijzing 2, aangezien de term «werkplan» niet in de bedoelde aanwijzing wordt gebruikt.

De leden van de CDA-fractie zijn benieuwd hoe de onafhankelijke positie van inspecties in vergaderingen van de Bestuursraad of in een vergelijkbare hoog-ambtelijk overlegorgaan binnen het ministerie geborgd is als een secretaris-generaal geconfronteerd wordt met een conflict van beleidsinhoudelijke belangen enerzijds en belangen die het toezicht betreffen anderzijds. Kan een secretaris-generaal dan de inspectie direct of indirect een aanwijzing geven? Ook zijn deze leden benieuwd hoe een conflict behandeld wordt als een secretaris-generaal een duidelijk andere visie heeft op een concrete situatie ten opzichte van de inspecteur-generaal.

De leden van de CDA-fractie vernemen graag of de stukken die bedoeld worden in Aanwijzing 12 vallen onder de wet Openbaarheid van Bestuur en als zodanig openbaar zijn en op welk moment openbaarheid van die stukken een feit is.

De leden van de CDA-fractie vragen of het wellicht wenselijk is om een termijn vast te leggen in Aanwijzing 13 zodat een Minister niet langdurig een rapport aan de openbaarheid kan onthouden. Ook zijn deze leden benieuwd naar de rol van de Kamer in dergelijke situaties.

3. Inbreng SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de Aanwijzingen inzake de rijksinspecties en hebben hierover nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de SP-fractie zijn blij met de aandacht die er is voor het belang van inspecties en de versterking van het toezicht dat wordt uitgevoerd door deze rijksinspecties. Deze aanwijzingen laat de verantwoordelijkheid voor de verschillende inspecties bij de verschillende ministeries. Deze leden vragen zich af of er rijksbrede beginselen worden opgesteld waar deze inspecties aan moeten voldoen en zijn benieuwd naar wat daarbij de overwegingen zijn.

Verder vragen de leden van de SP-fractie zich af waarom er niet gekozen is om één ministerie aan te wijzen om eenheid van het functioneren van de verschillende inspecties te bewerkstelligen.

De leden van de SP-fractie vragen zich af wat er kan worden verstaan onder andere redenen waardoor de Minister kan besluiten eerst een reactie te formuleren op een rapport alvorens deze openbaar te maken. Dit lijkt overbodig omdat de Minister volgens de regel «de Minister heeft aangegeven een reactie te willen formuleren» in principe altijd in staat wordt gesteld een reactie te geven alvorens het rapport openbaar gemaakt wordt.

4. Inbreng SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de aanwijzingen inzake Rijksinspecties.

De leden van de SGP-fractie delen het uitgangspunt van de aanwijzingen dat het toezicht, conform de kader stellende visie en de definitie van de Algemene wet bestuursrecht, zich richt op de naleving van wettelijke regels en dat overige taken van het toezicht dienen te worden onderscheiden. Deze leden vragen hoe dit uitgangspunt zich verhoudt tot de structuur van de Wet op het onderwijstoezicht, waarin aanvullende taken als het bevorderen van de kwaliteit van het onderwijs juist als onderdeel van het toezicht worden gepositioneerd.

De leden van de SGP-fractie vragen in hoeverre u het wenselijk vindt dat het toezicht in de onderscheiden sectoren in specifieke wetgeving is vervat. Deze leden vragen waarom bijvoorbeeld voor het financieel toezicht en het onderwijstoezicht is voorzien in afzonderlijke wetgeving, terwijl dit voor het toezicht in andere sectoren van de samenleving niet geldt. Zij vragen waarom dit verschil in stand wordt gehouden, gelet op het doel van de aanwijzingen om eenheid inzake de Rijksinspecties te bewerkstelligen.

De leden van de SGP-fractie vragen of u van mening bent dat oordelen en kwalificaties van toezichthouders op een wettelijke basis dienen te berusten, gelet op de mogelijk ernstige gevolgen hiervan voor instellingen en bedrijven. Deze leden constateren dat de regering bijvoorbeeld in de Wet aanpak schijnconstructies heeft voorzien in waarborgen inzake het optreden van de Inspectie SZW, maar vragen op welke wijze op dit punt eenheid tussen toezichthouders wordt bevorderd. In hoeverre ligt het in de rede dat de onderhoudende aanwijzingen zich ook op dit thema richten, zo vragen zij.